

kierownik: dr hab. Ewa Pałasz-Rutkowska, prof. UW

stały zespół: dr Teresa Halik, dr Paulina Lewicka

przedmiot metodologiczny: dr Dariusz Maciak, *Wstęp do badań historycznych*,
(środa 18.20-19.50, budynek WO, sala 208)

Wojna jako zderzenie kultur w Azji i Afryce

środa 16:40-18:40, sala Schayera

konwersatorium, 20 godzin/rok, 4 pkt ECTS

Planowane terminy spotkań: 26 X, 23 XI, 21 XII 2011, 15 II, 14 III, 18 IV, 23 V
2012

Konwersatorium to jest obowiązkowe dla studentów I roku studiów II stopnia (studia stacjonarne i niestacjonarne) Wydziału Orientalistycznego, którzy wybrali seminarium magisterskie związane z dziejami lub zagadnieniami społeczno-politycznymi regionów Azji i Afryki. Zalecane jest także dla studentów studiów doktoranckich o zbliżonych zainteresowaniach.

Celem zajęć jest przedyskutowanie wybranych zagadnień związanych ze znaczeniem tzw. prawdy historycznej w kontekście wojen i podbojów na przestrzeni dziejów Azji i Afryki. Ze względu na specyfikę tych zajęć, przeznaczonych dla studentów orientalistyki, skupimy się na porównawczym omówieniu związków przyczynowo-skutkowych wojen i podbojów widzianych/rozumianych przez badacza kultury wybranego państwa-najeźdźcy oraz badacza kultury państwa-najeżanego, zwycięzcy i pokonanego.

W zajęciach, poza stałym zespołem, uczestniczyć będą badacze-orientaliści zajmujący się omawianymi regionami oraz zaproszeni goście.

Zaliczenie końcowe (roczne): ustne, na ocenę

Student przygotowuje max. 15 minutowe wystąpienie na wybrany temat, zaakceptowany przez kierownika Pracowni (lub osobę przez niego wskazaną); wygłasza je przed co najmniej trzyosobową komisją egzaminacyjną, odpowiada na pytania związane z wystąpieniem.

Warunkiem dopuszczenia do zaliczenia końcowego jest obecność na wszystkich zajęciach.

W roku akademickim 2011/12 zajmiemy się m.in. następującymi zagadnieniami:

1. Prof. dr hab. Krzysztof Dębnicki, „USA, Pakistan, Afganistan i wojna afgańska. Trzy punkty widzenia”
2. Dr Dariusz Maciak, „Wojna. Geopolityka Zagadnienia teoretyczne, terminologiczne i metodologiczne”
3. Artur Karp, „O przemocy w indyjskiej tradycji i współczesności”; Natalia Żakowska, „Konflikty w Pendżabie po 1947 r. Działania separatystów sikhijskich”; Andrzej Pietras, „Oblężenie Jerozolimy przez Senacheryba, 701 p.n.e.”
4. Wojny i podboje z perspektywy najeźdźcy i najeżanego, zwycięzcy i pokonanego -
wybrane wojny oraz konflikty w Azji i Afryce
  - Mongołowie – Chiny, Tybet
  - Japonia – Korea – Chiny XX w.
  - Afryka

Lektura zalecana:

- Jan Kieniewicz, *Wprowadzenie do historii cywilizacji Wschodu i Zachodu*, Warszawa 2003
- Walter G. Stephan, Cookie W. Stephan, *Wywieranie wpływu przez grupy*, Gdańsk 2007
- *Encyklopedia historyczna świata*, t. XI: *Azja* (cz. 1, 2), oprac. naukowe Marek Dziekan, Kraków 2002
- Jerzy Topolski, *Wprowadzenie do historii*, Poznań 1998

21 XII 2011

mgr Artur Karp
Katedra Azji Południowej

O przemocy w indyjskiej tradycji i współczesności

1. Typologia ujęć obecnych w dyskursie o przemocy. Formy przemocy kreującej/odnawiającej ład. Przemoc ofiary. Przemoc vendetty. Przemoc prawna. Przemoc naukowa.
2. Proces wewnętrznej kolonizacji Azji Południowej. Konteksty przemocy w indyjskiej tradycji tekstualnej. „Reguła ryb” (*matsya-nyāya*). Ofiara (*yajña*). Wojna (*yuddha*). Egzekucja prawa (*daṇḍa*).
3. Krystalizacja zhierarchizowanego ładu społecznego. W wymiarze makro – państwo (*rāṣṭra*), w wymiarze mikro – lokalne systemy kastowe i system patronatu/klienteli (*jajmānī*). W II-III w. trzy bazowe teksty: „Księga Praw Manu” (*Manusmṛiti*), „Traktat o polityce” (*Arthaśāstra*) i „Pieśń Pana” (*Bhagavadgītā*), uzasadniające bezwzględną wartość i potrzebę hierarchicznego ładu społecznego i postulujące użycie przemocy prawnej wobec jego przeciwników. Wojna sprawiedliwa (*dharma-yuddha*).
4. Mechanizmy maskowania przyczyn konfliktów. Mity demonizacji idehumanizacji przeciwników (Rygweda, tradycja epicka, tradycja buddyjska, tradycja ruchów narodowo-wyzwoleńczych i ruchów obywatelskiego sprzeciwu; współczesny terrorizm).
5. Cywilizacyjna propozycja ograniczania konfliktu i towarzyszących mu form przemocy. Sieć miejsc pielgrzymkowych – zniesienie opozycji czyste/nieczyste. Czas świąt wspólnotowych. Interioryzacja konfliktu. Kluczowe terminy: śanti (*śānti*) – „spokój, ucieszenie”, i ahinsa (*ahiṃsa*) – „niekrzywdzenie, niezadawanie cierpienia”.
6. Indyjskie holokausty. Przemoc anomii szczególnym znakiem indyjskiej współczesności?

Bibliografia:

Veena Das, Ashis Nandy, *Przemoc, ofiara i język milczenia*, w: „Człowiek i światopogląd”, 8 (271), 1988, s. 42-62 (tłum. Artur Karp)

Krzysztof Dębnicki, *Konflikt i przemoc w systemie politycznym niepodległych Indii*, Dialog, Warszawa 2000, s. 21-32

Konflikty w Pendżabie po 1947r. Działania separatystów sikhijskich

Informacje podstawowe

Pendżab – kraina historyczna w południowej Azji, rozciągająca się wzdłuż granicy indyjsko-pakistańskiej. Przepływa przez nią pięć największych rzek tego regionu¹. Nazwa Pendżab oznacza dosłownie „pięciorzecze”, „pięć wód”; powstała od złożenia dwóch słów *panj* „pięć” i *ab* „wody”. Obecny Pendżab, podzielony w 1947 r. między Indie a Pakistan, jest tylko częścią Pendżabu historycznego.

1. Sytuacja przedkonfliktowa. Pendżab przed 1947 r.
2. Zarzewie konfliktu – podział Pendżabu między Indie a Pakistan w 1947 r.
  - 2.1. wybuch sporu indyjsko-pakistańskiego i problem kaszmirski;
  - 2.2. przesiedlenia ludności i ich skutki: masowe zamieszki, ataki przemocy na przesiedleńcach
3. Proces uniformizacji społeczeństwa indyjskiego:
  - 3.1. rosnące przekonanie sikhów o zagrożeniu odrębności wyznaniowej i kulturowej;
  - 3.2. roszczenia sikhów do uzyskania pełnej autonomii i ustanowienia języka pendżabi jako języka urzędowego w Pendżabie
  - 3.3. narastanie konfliktów między przywódcami organizacji sikhijskich i nie-sikhijskich (Kongres Indyjski; Komunistyczna Partia Indii CPI; Komunistyczna Partia Indii (Marksistowska) CPI M); lata 80.: wojna domowa w Pendżabie
4. Działania nacjonalistycznej partii separatystów sikhijskich Akali Dal
  - 4.1. żądania Akali Dal o utworzenie odrębnego stanu sikhijskiego Khalistan
  - 4.2. układ Kongresu Indyjskiego z partią Akali Dal², dzięki któremu Kongres dominuje w polityce wewnętrznej Pendżabu w l. 1947-1966
  - 4.3 1952-1966: kampania sikhów na rzecz powstania własnego stanu. Skutki: reorganizacja stanu Pendżab (1966) i wysunięcie partii Akali Dal na czoło
  - 4.4. szeroka kampania propagandowa przywódców sikhijskich pod koniec tzw. Zielonej Rewolucji w Indiach (dla: ochotnicy partii Akali Dal; środowiska wiejskie; podlegający SGPC - centralnemu komitetowi zarządzającemu sikhijskimi świątyniami *gurdwara*)
  - 4.5 1977-1979: partia Akali Dal wchodzi w alianse i układy polityczne z partią Dżana Sangh oraz z Dżanata; rezultat: sikhowie w wyborach powszechnych w l. 1967-1980

¹ Pięć rzek Pendżabu to rzeki dorzecza Indusu: Bjas, Cénab, Dźhelam, Rawi i Satledź.

² Akali Dal wybrało Kongres jako „mniejsze zło” od komunistycznej partii Dżana Sangh.

nie przekraczają pułapu 30% głosów

4.6. problemy ze statusem miasta Chandigarh (stolicy Pendżabu oraz stanu Harjana); statusem okręgów w Pendżabie zamieszkałych przez większość hinduską; problemy z podziałem wód z rzek płynących przez Pendżab i Harjanę (do dziś nierozwiązane)

4.7. rozpad Akali Dal na dwie frakcje: najliczniejszą, pod przywództwem Harcand Singh Longowola i mniej liczną, pod przywództwem Dżagdew Singh Talwandiego. Talwandi silniej niż Longowal sprzeciwia się narastaniu fali hinduskiego komunalizmu, szczególnie w Pendżanbie. Osłabienie partii i wzmocnienie działań polityków sikhijskich (ekstremistów, na pocz. l. 80. wspieranych przez rząd Indiry Gandhi). Obie partie domagają się potwierdzenia tożsamości sikhijskiej i wsparcie finansowego (uchwała Anandpur Sahib, 1973)

4.8. 1981-1984: narastający konflikt prowadzi do starć zbrojnych; 1980: akcje protestacyjne Akali Dal przeciw rządowi centr. w Delhi po przegranych wyborach

5. Eskalacja konfliktu i przemocy: działania ekstremisty sikhijskiego Dżarnail Singh Bhindranwale

5.1. konflikt między Bhindranwale a sektą sikhijską nirankari

5.2. akty terrorystyczne; zamachy na niewinnych hindusów i sikhów, którzy nie odnosili się entuzjastycznie do zasad głoszonych przez Bhindranwale

5.3. Operacja Niebieska Gwiazda

5. Sytuacja po konflikcie. Pendżab dzisiaj.

Wybrana bibliografia:

Krzysztof Dębnicki, *Konflikt i przemoc w systemie politycznym*, wyd. Dialog, Warszawa 2006

Andrew R. Wilder, *The Pakistani voter: electoral politics and voting behaviour in the Punjab*, Oxford University Press, Karachi 1999

A.S. Narang, *Punjab politics in national perspective : a study in democracy, development, and distortion*, Gitanjali, New Delhi 1988

Konflikty współczesnego świata, red. R. Borkowski, Wydawnictwa AGH, Kraków 2001

Zarys dziejów Afryki i Azji. Historia konfliktów 1869-2000, red. A. Bartnicki, „Książka i Wiedza”, Warszawa 2000

Oblężenie Jerozolimy przez Senacheryba, 701 p.n.e.

Celem referatu jest przedstawienie przyczyn, jak również przebiegu kampanii króla asyryjskiego Senacheryba przeciw królestwu Judy. Kulminacją tego wydarzenia było oblężenie Jerozolimy w 701 r. p.n.e. Relacje na ten temat posiadamy zarówno w annałach Senacheryba, jak i w Biblii, nie są one jednak identyczne: różnią się w kilku istotnych punktach

1. Wstęp historyczny:
  - 1.1 Asyria
    - 1.1.1 Asyria w II tysiącleciu
    - 1.1.2 Asyria w I tysiącleciu
  - 1.2 Państwo żydowskie
    - 1.2.1 Początki
    - 1.2.2 Podział królestwa na Izrael i Judeę
  - 1.3 Kontakty Asyrii z królestwami żydowskimi
    - 1.3.1 Izrael
    - 1.3.2 Juda
2. Kampania Senacheryba
  - 2.1 Źródła
    - 2.1.1 Inskrypcje asyryjskie
    - 2.1.2 Biblia
    - 2.1.3 Inne: Herodot, Józef Flawiusz
  - 2.2 Przebieg kampanii do oblężenia Jerozolimy
    - 2.2.1 Lachisz
  - 2.3 Oblężenie Jerozolimy
    - 2.3.1 Relacja asyryjska
    - 2.3.2 Relacja biblijna
3. Wnioski

Wybrana bibliografia:

Biblia, 2 Krl18:13-19:37, Iz 36-37, 2 Krn 32:1-22

Cogan M., *Sennacherib w: The Context of Scripture II*, pod red. W. W. Hallo, Leiden 2003, s. 303-305

Grayson A. K., *Assyria: Sennacherib and Esarhaddon (704-669 B.C.)*, w: *The Cambridge Ancient History*, vol. 3, p. 2, red. J. Boardman, I.E.S. Edwards, N.G.L. Hammond i in., Cambridge 1992

Liverani M., *Nie tylko Biblia. Historia starożytnego Izraela*, Warszawa 2010, s. 159-179

Luckenbill D. D., *The Annals of Sennacherib*, Chicago 1924, s. 23-34

Roux G.: *Mezopotamia*, Warszawa 2006, s. 267